

GETTY

Conjurar la pèrdua

M. ÀNGELS
CABRÉ

Recentment hi ha hagut un boom de llibres sobre el dol, entre els quals el més cèlebre potser és *L'any del pensament màgic*, en què Joan Didion explica la mort sobtada del seu marit i el procés d'acceptació, si és que la desaparició dels éssers estimats s'arriba a assumir mai. Pel que fa a la protagonista d'*Adeu fantasmès*, no només un any sinó vint-i-tres n'hi caldran per fer el seu dol particular. "No, no deixes d'estimar algú quan te n'han arrabassat el nom i el cos", escriu la siciliana Nadia Terranova (Messina, 1978) en

aquesta segona novel·la seva, finalista del premi Strega 2019.

Una història de paisatge interior en la qual l'Ida és la nena que als tretze anys va veure com el seu pare sortia de casa per no tornar-hi mai més: "Un home deprimat s'havia allunyat de la vida perquè no l'havíem sabut retenir, pensàvem que la nostra culpa era una taca escarlata i impune". Ara és una dona adulta, està casada i viu a Roma, i a petició de la mare torna a la casa familiar, a Sicília, per ajudar a buidar-la. Ha arribat l'hora de conjurar la pèrdua que encara arrossega tan dolorosament: "Soles, entre les nostres parets, sucumbíem a la casa i a l'absència que la impregnava".

ADEU
FANTASMES
NADIA TERRANOVA
L'ALTRA / LIBROS
DEL ASTEROIDE
TRADUCCIÓ DE
JUDITH JORDÀ
224 PÀG. / 18,90 €

Com la casa en qüestió, que necessita reformes urgents a causa del pas del temps, tots i totes nosaltres estem sargits amb les ferides que la vida ens ha infligit i som allò que la superació d'aquestes ferides ens permet ser. L'Ida, la protagonista del llibre, habita encara aquella pèrdua que no ha digerit i es baralla amb els seus fantasmès, que la lliuen de mans. Vol deslliurar-se'n i no pot, vol volar i la casa familiar la retorna al seu passat ancorat en el record del pare absent.

Resistir l'embat

Hi ha un fotomuntatge fascinant de Grete Stern que es diu *A l'andana* en què una noia amb gest espan-

tat i els peus a la platja observa com sobre les aigües del mar avança cap a ella un tren amb la boca ferotgement oberta com si volgués menjar-se-la. Aquí la casa és el tren i la noia es l'Ida. Ara es tracta de resistir l'embat, que els somnis que l'assalten en la seva cambra infantil no guanyin la partida: "El llit em rebutja, el llit m'odia". Perquè, obsesionada per aquella inesperada desaparició i per l'abandonament en què les va sumir a ella i a la mare, el seu ofici de guionista de ràdio la porta a viure la pèrdua també amb agitats episodis onírics que van trencant el relat.

No era un repte fàcil explicar aquesta història que té lloc a la ciutat natal de l'autora, amb tots aquests elements que imaginem més realitat que ficció i que ella mateixa confessa traslladar a la seva literatura, que no és de cap manera autobiogràfica però on sí que les emocions, els detalls i els ambients són reals, com afirmava en una conversa amb la gran Annie Ernaux, reina, aquesta sí, de l'autobiografisme.

Nadia Terranova no cau en cap moment en el tòpic i fuig del melodrama. Potser trobem a faltar la crueltat que la mirada anglosaxona acostuma a tenir sobre aquests assumptes, encara que la tensa relació entre mare i filla evita que l'autora es perdi en les manifestacions de dolor. No hi ha cadàver, no hi ha taüt: "El seu taüt havia quedat per tot arreu", diu. I hi ha coses que només en solitari podem superar.

Com acostuma a passar en la vida real, serà el drama dels altres el que farà de desllorigador del seu entotsolament. Però no vull de cap manera fer un espòiler, tot i ser de les que pensen que, en la literatura, el menys important és com acaben les històries. "Necessitava estar sola perquè ell pogués tornar", diu Didion al seu cèlebre llibre. "Necessitava tornar al lloc d'on ell va marxar per poder acomiadar-lo", podria haver escrit Nadia Terranova per acabar aquesta lluita amb la impossibilitat d'entendre les raons d'un adeu que no hi entén, de raons. ♦♦